

Publicaties over recente zoogdieren van Nederland, verschenen in 2003

Bauke Hoekstra

Bornsestraat 118, NL-7601 GK Almelo, The Netherlands, e-mail: b.hoekstra@home.nl

- Abbing, L. Terugkeer van de bever. Rondom het Leudal 28: 239-240.
- Achterberg, C. & M. van der Horst. Het voorkomen van boommarters in de Zuidwestpoort van Apeldoorn. Rapport 2003.07. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Achterberg, C. Boommarters in de omgeving van het Landal Greenpark Coldenhove [bij Eerbeek]. Rapport 2003.48. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Achterberg, B. De marters van Broekhuizen [Utrecht]. Marterpassen 9: 16-20.
- Achterkamp, G. Vleermuisonderzoek langs de "IJzeren Rijn" door Midden-Limburg. Vleermuiswerkgroep VZZ, Nieuwsbrief 15 (3): 3-4.
- Aelberts, F. Middagvleermuizen in Heusden en Helmond. 't Grootoortje 10 (2): 25-26.
- Akker, P van den. Voedsel en territoriumgebruik van overwinterende klapeksters in de Engbertsdijkswenen [met lijst prooidieren, 11 soorten]. Vogels in Overijssel 2003: 68-79.
- Anonymus. Tien jaar vleermuisstellingen in winterverblijfplaatsen op het Eiland van Dordrecht. Veldwerk 4 (7): 1-3.
- Baarle, R. van. Ontsnapte sikaherten gevaar voor Veleuws hert? Het Edelhart 38 (1): 25-26.
- Backbier, L. De otter en het oeverloze gestuntel met natuurwaarden. Limburgs Milieu 17 (1): 11-13.
- Bakker, E.S. Herbivores as mediators of their environment. The impact of large and small species on vegetation dynamics. Proefschrift Wageningen Universiteit, Wageningen, Nederland. Zie ook Lutra 47 (1): 65-68.
- Bankert, D. & K. in 't Groen. Konijnen tellen in de duinen van Meijendel. Duin 26 (1): 10-11.
- Bankert, D. & K. in 't Groen. Konijnen in de duinen van Meyendel [vier telmethoden]. Hollands Dui-
nen 42: 5- 11.
- Bankert, D., K.C.G. in 't Groen & S.E. van Wieren. A review of the transect method by comparing it with three other counting methods to estimate rabbit (*Oryctolagus cuniculus*) density. Lutra 46: 27-34.
- Barends, F. Cyclische bewegingen in de dichtheid van muskusratpopulaties. Muskusrat en Beheer 23 (1): 19-23, 23 (2): 14-16.
- Barends, F.K.N. Bestrijding van muskusrat en beverrat in Nederland: 159-170. In: E.C. de Bordes & E. Evertsen (red.). Handhaving wetgeving dierenwelzijn. Koninklijke Vermande, SDU Uitgevers, Den Haag, Nederland.
- Barends, F. Het voorkomen van de beverrat in Nederland tussen 1935 en 2003. Nieuwsbrief Beverratbestrijding 1 (3): 2-9.
- Bekker, D. Eikelmuis in Sprundel. Zoogdier 14 (2): 25-26.
- Bekker, D. Wintertellingen vleermuizen [2002-2003]. De Telganger 2003 (3): 1-3
- Bekker, D. Verspreidingsonderzoek muizen en spitsmuizen 2003. Rapport 2003.43. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Bekker, J.P. Zoogdierinventarisatie Sint Philipsland en Tholen. Mededeling 68. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Bekker, J.P. Vleermuizeninventarisatie Molendreef te Hoek (Zeeland). Rapport 2003.020. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Bekker, J.P. Verdrongen naar de marge?: verkennend onderzoek naar het voorkomen van de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) in deelgebieden aan de zuidkant van Schouwen. Rapport. Eigen uitgave, Veere, Nederland.
- Bekker, J.P. Kleine zoogdieren in akkerranden in Zeeuws-Vlaanderen: een tussenrapportage van een zoogdierinventarisatie op vijf locaties in 2002.

- Eigen uitgave, Veere, Nederland.
- Bekker, J.P. Vleermuizen in de polder Welzinge en Schorerpolder. Eigen uitgave, Veere, Nederland.
- Bekker, J.P. Lokbuizen voor eikelmuizen in Zeeuws-Vlaanderen, een tussenbalans. Eigen uitgave, Veere, Nederland.
- Bestman, M. Boommartervriendelijk beheren. *Marterpassen* 9: 52-54.
- Bijtel, H.J. van den & J. Vink. De das *Meles meles* in Zuidoost-Utrecht: populatieontwikkeling, knelpunten en voorstellen voor gerichte maatregelen. Intern rapport. Bureau H.J.V. van den Bijtel, Driebergen-Rijsenburg, Nederland.
- Bleeker, T., M. Moonen & F. Leereveld. Eindverslag van het monitoringsproject "De das in Zuidoost-Fryslân", periode januari 2002 tot eind juni 2003 inclusief evaluatie van de periode 1999-2003. Intern rapport. Staatsbosbeheer, Leeuwarden / Vereniging Das en Boom, Beek-Ubbergen, Nederland.
- Bode, A.D. & A.E. Brink. De zwarte rat en zijn klimcapaciteiten. *Zoogdier* 14 (2): 3-6.
- Boer, E.P. de. Bruinvissen langs de Friese kust. *Twirre* 14: 128.
- Boerrigter, T. Sociale rangorde van het ree in Europa (1). *Capreolus* 11 (37): 10-12.
- Bongers, F. Vleermuizen op defensie terreinen. *Zoogdier* 14 (1): 16-19.
- Boo, M. de. Het dubieuze succes van het duinhert. *Landschap Noord-Holland* 2003 (4): 4-7.
- Boonman, M. De noordse woelmuis in noordwest Utrecht en het Noorderpark. Rapport 2003.06. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Boonman, M. De noordse woelmuis in natte duinvalleien op Texel. Rapport 2003.36. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem/ Bureau Natuurbalans – Limes Divergens BV, Nijmegen, Nederland.
- Boonman, M., R. Foppen & L. Verheggen. Hazelmuisen in de peiling. *Zoogdier* 14 (1): 14-15.
- Bosch, A. Seal management policies around the entire Wadden Sea: 39-41. In: B. Reineking (red.). Management of North Sea harbour and grey seal populations. Proceedings of the International Symposium at EcoMare, Texel, The Netherlands, November 29-30, 2002. Wadden Sea Ecosystem no. 17. Wadden Sea Secretariat, Wilhelms-haven, Germany.
- Bosch, F. Duikvluchten van gewone dwergvleermuizen. *Vleermuiswerkgroep VZZ, Nieuwsbrief* 15 (3): 11.
- Bosveld, A.T.C., P.A.F. de Bie & T. Hamers. Bodemverontreiniging in de Biesbosch en doorvergiftiging naar kleine zoogdieren. Rapport 654. Alterra - Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen, Nederland.
- Boudewijn, T.J., N.W. van den Brink, C. Klok & B. van Hattum. Pollution in the floodplains of the Meuse: exposure and contamination of badgers. Rapport. Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directie Limburg, Maastricht/Rijksinstituut voor Zuivering Afvalwater, Lelystad, Nederland.
- Brandsma, O. Vos decimeert weidevogelstand in weidevogelgebied Giethoorn-Wanneperveen. *De Noordwesthoek* 30 (1): 24-35.
- Brasseur, S.M.J.M. & M. Fedak. Habitat use of harbour seals in relation to recreation, fisheries and large infra structural works: 27-31. In: B. Reineking (red.). Management of North Sea harbour and grey seal populations. Proceedings of the International Symposium at EcoMare, Texel, The Netherlands, November 29-30, 2002. Wadden Sea Ecosystem no. 17. Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven, Germany.
- Breukelen, L. van & R. Schoon. Beëindiging van de beheersjacht op reeën in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Effecten op de populatie. Rapport Gemeentewaterleidingen, Amsterdam, Nederland.
- Broekhuizen, S. Wat zijn de karakteristieken van een boommarternest? *Marterpassen* 9: 29-34.
- Broekhuizen, S. Wezel en hermelijn. Twee niet-alledaagse "muizensperen". *Gelders Landschap* 25 (3): 14-15.
- Bruijn, Z. Binding tussen moeder en jong bij dwergvleermuizen. *Zoogdier* 14 (3): 25.
- Bruijn, Z. Het gedrag van hondsdolle vleermuizen. *Zoogdier* 14 (3): 27-28.
- Buys, J. Kerkzolders en vleermuizen. *Zoogdier* 14 (1): 10-13.
- Buys, J. Hoeveel hazen zitten er op een hectare? *Zoogdier* 14 (3): 18-21.
- Casteren, J. van. Zeulen met otters. *Vrij Nederland* 10 mei 2003: 50-55.
- Coenen, A. Het walvisboek. Walvissen en andere zee-wezens beschreven door Adriaen Coenen. Walburg Pers, Zutphen, Nederland. Zie ook *Lutra* 47 (1): 68-71.
- Colpa, H. Resultaten vleermuistellingen Drenthe 2002/2003. *Vleermuiswerkgroep VZZ, Nieuwsbrief* 15 (2): 22-23.
- Das & Boom. Onderzoek naar de dassen op Keent en de effecten van de natuurontwikkeling (fase 1) op de dassenpopulatie. Rapport. Vereniging Das en Boom, Beek-Ubbergen, Nederland.
- Delden, C.J. van. Populatieontwikkeling reeën en de gevolgen voor het beheer. *Capreolus* 11: 4-7.

- Delden, C.J. van. Uitgangspunten voor modern reeën-beheer. *Capreolus* 11: 13-14.
- Densen, W.L.T. van. Variabilities and the perception of time trends in Dutch whaling in the 17th and 18th century: 215-259, 293-294. In: W.L.T. van Densen (red.). On the perception of time trends in resource outcome. Its importance in fisheries co-management agriculture and whaling. Proefschrift. Universiteit Twente, Enschede. Eigen uitgave, Wageningen, Nederland.
- Dijkstra, V. Vallende boommarters, niet kapot te krijgen. *Zoogdier* 14 (1): 20.
- Dijkstra, V. Vallende boommarters, niet kapot te krijgen. *Marterpassen* 9: 15-16.
- Dijkstra, V. De aantalsontwikkeling van de rode eekhoorn in de periode 1995-2002. *De Telganger* 2003 (2): 1-4.
- Dijkstra, V. Bevers in Limburg. *Castor* 2003 (12): [3].
- Dijkstra, V. Onderzoek op de Veluwezoom, meer boommarters in 2002? *Marterpassen* 9: 39-42.
- Dijkstra, V. Monitoring van de bever in Limburg 2002/2003. Eerste tussenrapport. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Dijkstra, V. & M. Zijlstra. De rode eekhoorn in de periode 1995-2002. *Twirre* 14: 116-118.
- Dorenbosch, M. & L. Verheggen. Vleermuizen op kerzkolders in het zuidelijk Peelgebied en Midden-Limburg West. Voorstellen voor aanpassingen van kerken. Rapport 2003.018. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Driessen, J.J.H. & B.P.M. van Noorden. Hamsterinventarisatie Mergelland-West, najaar 2003. Rapport. Provincie Limburg, Maastricht, Nederland.
- Egmond, F., P. Mason & K. Lankester (red.). Het walvisboek. Walvissen en andere zeezevens beschreven door Adriaan Coenen in 1585. *Walburg Pers, Zutphen, Nederland.*
- Ellenbroek, F. Muizen die geen muizen zijn [spitsmuizen]. *Zoogdier* 14 (2): 7-10.
- Epe, M.J., F.L.A. Brekelmans & R.W.G. Andeweg. Flora en Fauna van het Kralingse Bos. Rapport 16. Bureau Stadsnatuur Rotterdam, Rotterdam, Nederland. Zie ook: *Natuurlijk Rotterdam* 4 (2): 5-6.
- Geraeds, R., T. Sijstermans & E. van Veldhuizen. Dás pas leven in Cuijk. *Integrale dassennota. Gemeente Cuijk, Nederland.*
- Giessen, J.W.B. van der & F.H.M. Borgsteede. *Echinococcus multilocularis*: De kleine lintworm van de vos met mogelijk grote gevolgen voor de mens. *Muskusrat en Beheer* 23 (2): 1-4.
- Glatson, A. & S. de Vries. Experiences with breeding common hamsters in the Netherlands. In: R.C. van Apeldoorn & M. Stubbe. Protection of the common hamster. Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Reeks XLIII (1): 29-32. Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht, Nederland.
- Glas, G. Een steenoven [bij Vuren, Gelderland] vol dwergen. *Vleermuiswerkgroep VZZ, Nieuwsbrief* 15 (1): 10-11, (2): 21.
- Graaff, A. van de. Dassen in de dijk netjes weggepest. *H2O* 2003 (14): 41
- Gresnigt, M.C. & R.A. Vermeulen. Ontwikkeling van vlier (*Sambucus nigra* L.) en wilg (*Salix* spp) onder invloed van grote herbivoren in de Oostvaardersplassen. Wageningen Universiteit, Wageningen, Nederland.
- Gronouwe, J. & F. Barends. Gebruik van live-traps in de muskusratbestrijding. Literatuuronderzoek en onderzoeksvoorstel. Rapport. Landelijke Coördinatiecommissie Muskusrattenbestrijding, provincie Noord-Brabant, Den Bosch, Nederland.
- Haarsma, A.-J. Meervleermuizen ringen en dan terugvinden! *Zoogdier* 14 (2): 26-27.
- Haarsma, A.-J. Resultaten van transponderwaarnemingen. *Vleermuiswerkgroep VZZ, Nieuwsbrief* 15 (3): 6-8.
- Haarsma, A.-J. Vleermuizen nemen heel Zuid-Holland over. Resultaten van een tweede jaar telemetrie onderzoek aan vleermuizen in Nederland. *Zoogdier* 14 (4): 18-21.
- Haarsma, A.-J., R. van der Kuil, J. van Vliet, F. van der Vliet, R. Vermeulen, F. Bongers, H. Limpens & G. Achterkamp. Vleermuizen, Bomen en Bos. De betekenis van bomen en bos voor vleermuizen. Brochure. Stichting Vleermuis Bureau / Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Haeck, J. Mollen. Een halve eeuw wroeten. *Zoogdier* 14 (3): 3-8.
- Halley, D.J. & F. Rosell. Population and distribution of European beavers (*Castor fiber*). *Lutra* 46: 91-101.
- Härkönen, T. Development of populations of harbour seals and grey seals in the Wadden sea and the North Sea since 1988: 13-18. In: B. Reineking (red.). Management of North Sea harbour and grey seal populations. Proceedings of the International symposium at EcoMare, Texel, The Netherlands, November 29-30, 2002. Wadden Sea Ecosystem no. 17. Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven, Germany.
- Helm, F. van der. Getalenteerde bouwmeester [bever]. *Natuurbehoud* 34 (2): 36-38.
- Helm, F. van der. Das woont op stand. *Natuurbehoud*

- 34 (3): 22-25.
- Hidding, A. Drentse reinaerts' s weer onder vuur. *Argus* 28 (1): 17-18.
- Hoeksteen, M., S.J. Lilipaly & P.L. Meininger. Vliegtuigtellingen van watervogels en zeezoogdieren in de Voordelta 2000/2001 (met gegevens van zeehonden in de Oosterschelde en Westerschelde. Rapport 2003.046. Rijksinstituut voor Kust en Zee, Middelburg, Nederland.
- Honing, T. van der. De noordse woelmuis in Skarsterlân. *Vanellus* 56: 155-156.
- Hoorn, D. van den. Dammen op de Veluwe. *Het Edelhart* 38 (1): 18-19.
- Hoorn, D. van den. De eerste dagen van een nieuw gewei. *Het Edelhart* 38 (1): 20-24.
- Hoorn, D. van den. Zijn edelherten zwervers? *Het Edelhart* 38 (3): 19-23.
- Horn, B. van den. Onderzoek in 2002 op Den Treek-Henschoten en Austerlitz. *Marterpassen* 9: 43-46.
- Horst, M. van der. Onze "eerste" [boomarter]. *Marterpassen* 9: 49-50.
- Huitema, H. Vleermuizen in de schijnwerpers [Kernhem, Ede]. *Zoogdier* 14 (4): 27-28.
- Jansen, R. Zoogdiereninventarisatie Ede-Veenendaal in 2003. Rapport 2003.14. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Jansen, W. Een gouden mol uit Noord-Limburg. *Natuurhistorisch Maandblad* 92: 228.
- Jansen, E.A. The occurrence of the parti-coloured bat *Vespertilio murinus* in the Netherlands, a change of status. Abstract IXth European Bat Research Symposium 7. Le Havre 26-30 August 2002.
- Jansen, E.A. Het gebruik van het MOB complex Groenekam en het voormalige sportterrein te De Bilt door vleermuizen. Rapport 2003.024. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Jansen, E.A. Het huidige gebruik van de Wageningse Berg door vleermuizen. Rapport 2003.031. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Jansen, E.A. & E. Korsten. Vleermuisleefgebieden aan de noord en oostkant van Baarle-Nassau (NL) en Baarle-Hertog (B). Analyse van het gebruik van het gebied door vleermuizen en knelpunten in het ontwerptraac van de omlegging. Rapport 2003.05. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Jansman, H.A.H., J. Dekker, B. van Hattum, P.E.G. Leonards & S. Broekhuizen. Using molecular markers and PCB analysis to infer the origin of the otter (*Lutra lutra*) found on the Knardijk, The Netherlands, in 1998. *Lutra* 46: 3-12.
- Jansman, H.A.H., D.R. Lammertsma & T.J.L. Nienvold. Monitoring the re-introduction of the otter in the Netherlands: telemetry versus genetical and hormonal analysis: 125. In: M. Machlán, J. Bryja & J. Zima (red.). *European Mammalogy 2003; 4th European Congress of Mammalogy, Brno, Czech Republic, July 27- August 1, 2003; program & abstracts & list of participants*. Institute of Vertebrate Zoology, Brno, Czech Republic.
- Jansman, H.A.H., G.J.D.M. Müskens, K. Neumann & S. Broekhuizen. Breeding and re-introduction of the hamster in the Netherlands: 126. In: M. Machlán, J. Bryja & J. Zima (red). *4th European Congress of Mammalogy, Brno, Czech Republic, July 27-August 1, 2003; program & abstracts & list of participants*. Institute of Vertebrate Zoology, Brno, Czech Republic.
- Jansman, H.A.H., L. van de Zande & K. Bijlsma. Re-introduction of the otter in the Netherlands: the genetical study: 126. In: M. Machlán, J. Bryja & J. Zima (eds). *European Mammalogy 2003; 4th European Congress of Mammalogy, Brno, Czech Republic, July 27-August 1, 2003; program & abstracts & list of participants*. Institute of Vertebrate Zoology, Brno, Czech Republic.
- Jong, J. de. Eerste veldmuizen op Schiermonnikoog. *Vanellus* 2003 (6): 138-139.
- Jong, M. de. Albinohaard [egel]. *Grasduinen* 2003 (3): 12.
- Jong, M. de. Verstekeling [Kuhl's dwergvleermuis]. *Grasduinen* 2003 (4): 8.
- Jong, M. de. Parasieten op zeldzame bultrug. *Grasduinen* 2003 (12): 7.
- Jong, P. de. De vos weer vogelvrij. *Argus* 28 (1): 4-7.
- Jonge, J. de. De beverrat in Zeeland. *Nieuwsbrief Beverratbestrijding* 1 (2): 5-8.
- Jordan, M. Reintroduction and restocking protocols for the common hamster (*Cricetus cricetus*). In: R.C. van Apeldoorn & M. Stubbe (red.). *Protection of the common hamster. Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg*. Reeks XLIII(1): 24-28. Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht, Nederland.
- Kastelein, R.A., M. Hagedoorn, W.W.L. Au & D. de Haan. Audiogram of a striped dolphin (*Stenella coeruleoalba*). *Journal of the Acoustical Society of America* 113: 1130-1137.
- Kerssen, H. Dassen inventarisatie Nunspeet. Rapport. Stichting Behoud Dierenwereld Veluwe, Apeldoorn, Nederland.
- Keulen, A. Mogelijke waarneming van de kleine dwergvleermuis. Vleermuiswerkgroep VZZ,

- Nieuwsbrief 15 (1): 8-9.
- Keusterman, J. Nerts vangt beverrat? Nieuwsbrief Beverratbestrijding 1 (3): 1.
- Kip, B. Leeftijdspijping bij reeën, subjectief en objectief. *Capreolus* 11 (37): 12-14.
- Koelman, R. Natuurtoets HOV-as Peizerweg te Groningen – vleermuizen. Rapport 2003.10. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Koelman, R. Vleermuizeninventarisatie Winschoter Driehoek (Groningen). Rapport 2003.15. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Koelman, R. Natuurtoets Oostindië-Leek. Vleermuizen en waterspitsmuis. Rapport 2003.16. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Koelman, R. Vleermuizeninventarisatie Coendersborg (Groningen-Stad). Rapport 2003.17. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Koelman, R. Natuurtoets Europapark Groningen Zoogdieren. Rapport 2003.44. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Koelman, R. Natuurtoets Schildwolde-Schatterswold Zoogdieren. Rapport 2003.45. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Koelman, R. Meervleermuizen in Groningen. Vleermuiswerkgroep VZZ, Nieuwsbrief 15 (3): 10.
- Koelman, R. & D. Bekker. Zoogdierinventarisatie Honswijkerwaarden [Vianen] 2003: terrestrische zoogdieren. Rapport 2003.32. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Koelman, R. & H.J.G.A. Limpens. Vleermuisonderzoek slooppanden Hindeloopen. Rapport 2003.38. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Koning, F.J. Voedsel van de ransuil (*Asio otus*) en de kerkuil (*Tyto alba*) in het Zwanenwater. Periode 1996-2002. [huisspitsmuis stapelvoedsel van kerkuil]. *De Tringiaan* 26: 72.
- Korsten, E. Oude vondst van een bosvleermuis *Nyctalus leisleri* (Kuhl, 1817) in Noord-Brabant. *Lutra* 46: 35-38.
- Korsten, E. Inzwermdende gewone dwergvleermuis bij zonsondergang. 't Grootoortje 10 (2): 28.
- Korsten, E. Verslag wintertelling de Mattenburgh 18-1-2003. 't Grootoortje 10 (3): 7-9.
- Korsten, E. Vleermuizen bij "De Wandeling" van Omroep Brabant. 't Grootoortje 10 (3): 20-23.
- Kuiken, T. Infectieuze en niet-infectieuze ziekten [bij zeehonden]: 34-41. In: D. Hayder (red.). *Compilatie van gegevens over zeehonden en zeehondenopvang in de Nederlandse Waddenzee*. Groningen, september 2002. Eindrapport. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag, Nederland.
- Kuiken, T. & J. Kuiper. Strandingen van gewone- en grijze zeehonden in Nederland. 1989-2000: 3-14. In: D. Hayder (red.). *Compilatie van gegevens over zeehonden en zeehondenopvang in de Nederlandse Waddenzee*. Eindrapport. Wetenschappelijk Platform Zeehonden Waddenzee, Groningen, september 2002. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag, Nederland.
- Kuil, R. van der. Zoogdieren in de Zuidpolder van Delfgauw. Rapport 2003.11. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Kuil, R. van der. Zoogdieren in de Oosttak van de N470. Rapport 2003.12. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Kuil, R. van der. Zoogdieren in de Zuidtak van de N470. Rapport 2003.13. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Kuil, R. van der. Meervleermuistellingen 2002. Vleermuiswerkgroep VZZ, Nieuwsbrief 15 (2): 8.
- Kuil, R. van der & B. Noort. De betekenis van Heijplaat [Rotterdam] voor vleermuizen. Rapport 2003.37. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Kurstjens, G. Veldinventarisaties Flora en fauna NVO Keent in 2003. Rapport. Kurstjens Ecologisch Adviesbureau, Beek-Ubbergen, Nederland.
- Kurstjens, G. & J. Bekhuis. Adaptation of beavers (*Castor fiber*) to extreme water level fluctuations and ecological implications. *Lutra* 42: 147-151.
- La Haye, M., M. Cox & A. Damen Hoe zeldzaam is de waterspitsmuis? Honderd jaar braakballen onderzocht. *Zoogdier* 14 (1): 7-9.
- La Haye, M. & J. de Jong. De veldmuis nu ook op Schiermonnikoog. Texel in de gevarenzone?! *Zoogdier* 14 (4): 22-24.
- Lammertsma, D.R., F.J.J. Niewold, H.A.H. Jansman & A.T. Kuiters. Otters opsporen: ervaringen in het eerste jaar van uitzetten. *Zoogdier* 14 (4): 13-17.
- Langeveld, M. Discussie rond de vos. *De Steltkluit* 33 (2): 17-21.
- Leuven, J. van. Ree; kleurrijk zwart. [fotoboek albinisme/melanisme]. GMB Uitgeverij, Haarlem, Ne-

- derland.
- Leuven, J. van. Zwarte en witte reeën. *Grasduinen* 2003 (10): 38-39.
- Limpens, H. De boer op voor de franjestaart. *Zoogdier* 14 (2): 21-24.
- Limpens, H. Nog kleiner dan de dwergvleermuis, en toch te vinden? *Zoogdier* 14 (1): 32-33.
- Limpens, H. Vleermuissteentjes...en of vleermuizen wel tandpijn krijgen van steentjes??? Vleermuiswerkgroep VZZ, Nieuwsbrief 15 (3): 13.
- Limpens, H.J.G.A., L. Bach, E.A. Jansen & H. Mellema. Vleermuizen rond de A74/BAB61; een veldinventarisatie ter beoordeling van de effecten van de aan te leggen A74/BAB61 op de vleermuizen, en ten behoeve van aanbevelingen voor mitigatie en compensatie. Rapport 2003.01. Eco Consult en Management, Wageningen, Nederland.
- Limpens, H.J.G.A. & D. Bekker. Zoogdierinventarisatie Ede-Veenendaal in 2003. Rapport 2003.14. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Limpens, H.J.G.A. & P.H.C. Lina. Status and distribution of the barbastelle (*Barbastella barbastellus*) in the Netherlands. *Nyctalus* 8: 608-610.
- Maanen, E. & D. van Dulleman. Flora en fauna in het openbaar groen in Zeewolde in 2002. Rapport 370. Altenburg & Wymenga Ecologisch Onderzoek bv., Veenwouden, Nederland.
- Margry, K. & I. Margry. Gezien in de omgeving. *Witsnuitdolfijn*. De Groene Dolphijn 2003 (10): 4-5.
- Meer, H.P. van der. Reeën in Meijndel en Berkheide, monitoringverslag 1999-2002. Duinwaterleidingbedrijf Zuid-Holland. Voorburg, Nederland.
- Meininger, P.L., R.H. Witte & J. Graveland. Zeezoogdieren in de Westerschelde: knelpunten en kansen. Rapport 2003.041. Rijksinstituut voor Kust en Zee, Middelburg, Nederland.
- Melchers, M. De zoogdieren: 133-135. In: D. de Jonge (red.). *Het Amsterdamse Bos*. Natuur dichtbij de stad. Schuyt & Co, Utrecht, Nederland
- Mil, J. van. Shaping coexistence: Twenty years of population interactions between roe deer (*Capreolus capreolus* L.) and red deer (*Cervus elaphus* L.). Wageningen Universiteit, Wageningen, Nederland.
- Molenaar, J.G. de, R.J.H.G. Henkens, C. ter Braak, C. van Duyn, G. Hoefsloot & D.A. Jonkers. Wegverlichting en Natuur IV. Effecten van wegverlichting op het ruimtelijk gedrag van zoogdieren. DWW-rapport 2003-012. Rijkswaterstaat, Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft/Rapport 648. Alterra - Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen, Nederland.
- Mostert, K. Muizen van de Reeuwijksche Plassen. *Zoogdier* 14 (4): 39.
- Mulder, J. De vos is weer de gebeten hond. *Zoogdier* 14 (1): 30-31.
- Mulder, J. Hoe is de vossenpopulatie in Noord-Holland te monitoren? Rapport 2003.02. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Müskens, G. Gestaag vooruit, hamsters vinden hun plek. *Limburgs Landschap* 30 (4): 16-17.
- Müskens, G. & S. Broekhuizen. Boomarterwaarnemingen in 2002. *Marterpassen* 9: 11-15.
- Müskens, G.J.D.M., R.M.A. Wegman & C.J.F. ter Braak. Boomarters en wegen; een eerste analyse van de relatie "wegbermen - verkeersslachtoffers". Rapport 849. Alterra - Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen, Nederland.
- Neumann, K. & S. H. Jansman. Genetical status of the common hamster in The Netherlands and other European countries. Consequences for conservation in the Netherlands and Belgium. In: S. Mercelis, A. Kayser & G. Verbeylen (red.). *Proceedings of the 10th meeting of the International Hamster Workgroup*, 12-14 October 2002, Tongeren, Belgium: 90.
- Neumann, K., A. Kayser, R. Gattermann, S. Maak, R.C. van Apeldoorn & H. Jansman. The genetic situation of Dutch common hamsters assessed with microsatellite markers. In: R.C. van Apeldoorn & M. Stubbe (red.). *Protection of the common hamster*. Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Reeks XLIII (1): 8-11. Maastricht, Nederland.
- Niewold, F. Nieuwere ontwikkelingen in de Gelderse Poort. *Castor* 2003 (12): [2-3].
- Nijland, M. De gebeten hond. *Nieuwe Wildernis*. 2003 (27/28): 13-18.
- Nijssen, A. Vleermuiswandeling in Uden op 20 juni 2003. 't Grootoortje 10 (3): 11.
- Nooren, M. J. Jonge dassen gered. *De Levende Natuur* 104: 64.
- Nusselein, J. Vleermuis kasten regio Dongen. 't Grootoortje 10 (1): 27-29.
- Nusselein, J. Overzicht wintertellingen 2002-2003 [Noord-Brabant]. 't Grootoortje 10 (2): 4-7.
- Nusselein, J. Vleermuisinventarisatie Spinolaschans 2002. [Noord-Brabant]. Rapport 2003-09. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Osterhaus, A.D.M.E. Virusinfecties van Pinnipeden. In: D. Hayder (red.). *Compilatie van gegevens over zeehonden en zeehondenopvang in de Nederlandse Waddenzee*. Groningen, september 2002. Eindrapport: 27-33. Ministerie van Landbouw,

- Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag, Nederland.
- Osterhaus, A. & T. Kuiken. Re-emergence of phocine distemper in the harbour seal population of Western Europe. In: B. Reineking (red.). Management of North Sea harbour and grey seal populations: 37-38. Proceedings of the international symposium at EcoMare, Texel, The Netherlands, November 19-20, 2002. Wadden Sea Ecosystem no. 17: 37-38. Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven, Germany.
- Pouwels, R, G.W.T.A. Groot Bruinderink & H. Kuipers. Ecologisch rendement van ontsnippering : de casestudie edelhert en wild zwijn Veluwe. Rapport 533. Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen, Nederland.
- Reineking, B. Phocine distemper epidemic amongst seals in 2002. In: B. Reineking (red.). Management of North Sea harbour and grey seal populations: 57-63. Proceedings of the International Symposium at EcoMare, Texel, The Netherlands, November 19-20, 2002. Wadden Sea Ecosystem no 17. Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven, Germany.
- Reid, J.B., P.G.H. Evans & S.P. Northridge (red.). Atlas of Cetacean distribution in north-west European waters. Joint Nature Conservation Council Committee. Peterborough, United Kingdom.
- Reijnders, P.J.H. Effecten van hormoonverstorende stoffen op reproductie en ontwikkeling van zeezoogdieren. In: D. Hayder (red.). Compilatie van gegevens over zeehonden en zeehondenopvang in de Nederlandse Waddenzee: 52-60. Eindrapport. Wetenschappelijk Platform Zeehonden Waddenzee. Groningen, september 2002. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag, Nederland.
- Reijnders, P.J.H. Zeehonden en menselijke activiteiten. In: D. Hayder (red.). Compilatie van gegevens over zeehonden en zeehondenopvang in de Nederlandse Waddenzee: 70-73. Eindrapport. Wetenschappelijk Platform Zeehonden Waddenzee. Groningen, september 2002. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag, Nederland.
- Reijnders, P.J.H. Reproductive and developmental effects of environmental organochlorines on marine mammals. In: J.G. Vos, G.D. Bossart, M. Fournier & T. O'Shea (red.). Toxicology of marine mammals: 55-66. Taylor & Francis, London, UK.
- Reijnders, P.J.H. & S.M.J.M. Brasseur. Vreemde snuiters aan de Nederlandse kust. Zoogdier 14 (4): 5-10.
- Reijnders, P.J.H., K. Abt, S. Brasseur, S. Tougaard, U. Siebert & E. Vareschi. Sense and sensibility in evaluating aerial counts of harbour seals in the Wadden Sea. Wadden Sea Newsletter 28: 9-12.
- Reijnders, P.J.H. & S.M.J.M. Brasseur. Veränderungen in Vorkommen und Status der Bestände von Seehunden und Kegelrobben in der Nordsee - mit Anmerkungen zum Robbensterben in 2002. In: J.L. Lozán, E. Rachor, K. Reise, J. Sündermann & H. von Westerhagen (red.). Warnsignale aus Nordsee und Wattenmeer, eine aktuelle Umweltbilanz: 330-339. Wissenschaftliche Auswertungen. Hamburg, Deutschland.
- Reijnders, P.J.H. & S.M.J.M. Brasseur. Populatieontwikkelingen van zeehonden in de Nederlandse Waddenzee. In: D. Hayder (red.). Compilatie van gegevens over zeehonden en zeehondenopvang in de Nederlandse Waddenzee: 3-14. Eindrapport. Wetenschappelijk Platform Zeehonden Waddenzee. Groningen, september 2002. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag, Nederland.
- Reijnders, P.J.H., S.M.J.M. Brasseur, K.F. Abt, U. Siebert, M. Stede & S. Tougaard. The harbour seal population in the Wadden Sea as revealed by the aerial surveys in 2003. Wadden Sea Newsletter 29: 11-12.
- Reijnders, P.J.H., S.M.J.M. Brasseur & A.G. Brinkman. The phocine distemper virus outbreak of 2002 amongst harbour seals in the North Sea and Baltic Sea: spatial and temporal development, and predicted population consequences. In: B. Reineking (red.). Management of North Sea harbour and grey seal populations: 19-25. Proceedings of the international symposium at EcoMare, Texel, The Netherlands, November 29-30, 2002. Wadden Sea Ecosystem no. 17. Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven, Germany.
- Reijnders, P.J.H. & M.P. Simmonds. Global temporal trends of organochlorines and heavy metals in pinnepeds. In: J.G. Vos, G.D. Bossart, M. Fournier & T. O'Shea (red.). Toxicology of marine mammals: 491-506. Taylor & Francis, London, UK.
- Reineking, B.(red.). Management of North Sea harbour and grey seal populations. Proceedings of the international symposium at Ecomare, Texel, The Netherlands, November 29-30, 2002. Wadden Sea Ecosystem No 17. Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven, Germany.
- Reinhold, J. [Bever]Tellingen in Flevoland. Castor 2003 (12): [2].
- Reinhold, J. Boommarkerkast in gebruik. Zoogdier 14 (4): 23.
- Reinhold, J. & A. Wolfs. Een kast voor een boom-

- marter in Flevoland. *Marterpassen* 9: 54-56.
- Reinhold, J. The beaver (*Castor fiber*) in Flevoland, The Netherlands. *Lutra* 42: 135-138.
- Revier, H.M. & P.J.H. Reijnders. Visie op de natuur van de Waddenzee en op het beheer van zeehonden in de Waddenzee. In: D. Hayder (red.). *Compilatie van gegevens over zeehonden en zeehondenopvang in de Nederlandse Waddenzee: 85-90*. Eindrapport. Wetenschappelijk Platform Zeehonden Waddenzee. Groningen, september 2002. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag, Nederland.
- Rienks, F. & P. Twisk. Ingekorven vleermuis terug in Noord-Brabant. *Zoogdier* 14 (4): 34.
- Rintjema, S. 25 jaar reeëntellingen in de Alde Feanen. *Twirre* 14 : 66-67.
- Roosendaal, A. van. Boommarter in focus, boommarter (onder- of over-)belicht. *Marterpassen* 9: 57-59.
- Rouwenhorst, J. Kannibalisme bij wilde zwijnen. *Zoogdier* 14 (3): 26.
- Rouwenhorst, J. Das en bronst. *Zoogdier* 14 (3): 26-27.
- Selten, B. Overdag jagende vleermuis. *Zoogdier* 14 (1): 20.
- Siebenga, S. Beheer van vossen, tips uit de praktijk. *De Nederlandse Jager* 108 (7): 11-14.
- Sluijs, A.M. van der. Bever-Transect -Tellingen in de Biesbosch in 2003. Rapport 2003.42. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Sluiter, H. The reintroduction and the present status of the beaver (*Castor fiber*) in the Netherlands: an overview. *Lutra* 42: 129-133.
- Smeenk, C. Strandingen van Cetacea op de Nederlandse kust in 1993-1997. *Lutra* 46: 45-64.
- Smeenk, C., M. Addink & K. Camphuysen. De eerste bultrug voor Nederland. *Zoogdier* 14 (4): 3-4.
- Smulders, M.J.M., L.B. Snoek, G. Booy & B. Vosman. Complete loss of MHC genetic diversity in the common hamster (*Cricetus cricetus*) population in The Netherlands. Consequences for conservation strategies. *Conservation Genetics* 4: 441-451.
- Sneep, J-W. National report on the implementation of the agreement on the conservation of bats in Europe. The Kingdom of the Netherlands. Internetsite Eurobats. Secretariat Bonn, Germany.
- Stafleu, F., B. Bovenkerk, R. Tramper, J. Vorstenbosch & F.W.A. Brom. The public debate in the Netherlands – The ethics of seal population management. In: B. Reineking (red.). *Management of North Sea harbour and grey seal populations: 43-50*. Proceedings of the International Symposium at EcoMare, Texel, The Netherlands, November 29-30, 2002. Wadden Sea Ecosystems no 17. Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven, Germany.
- Stege, H. ter. De betekenis van de Nederlandse namen van zoogdieren, reptielen en amfibieën. Eigen uitgave, Wageningen.
- Stempher, W. & E. Timmerman. Eerste resultaten en opzet monitoring gericht op veldsporen. Rapport Internationale Agrarische Hogeschool Larenstein, Velp/Alterra - Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen, Nederland.
- Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg. Jaarverslag Vleermuisbescherming in Limburg 2002. Roermond, Nederland.
- Thissen, J.B.M. & M. Stubbe. The situation of the common hamster (*Cricetus cricetus*) in Europe and European law. In: R.C. van Apeldoorn & M. Stubbe (red.). *Protection of the common hamster*. Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Reeks XLIII (1): 8-11. Maastricht, Nederland.
- Tuitert, D., R. Janssen & K. Spoelstra. Bechsteins vleermuis in Overijssel. *Zoogdier* 14 (4): 25-26. Zie ook: Rectificatie. *Zoogdier* 15: 5
- Twisk, P. Zoogdiereninventarisatie Maliskamp in 2002. Rapport 2003.04. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Twisk, P. Vleermuizeninventarisatie Oude Buisse Heide in 2002. Rapport 2003.08. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Twisk, P. Vleermuizeninventarisatie Vrachelen – Oosterhout. Rapport 2003. 021. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Twisk, P. Vleermuizeninventarisatie Bosje bij Liessel. Rapport 2003.023. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Twisk, P. Vleermuizen rond Koningshof te Veldhoven Rapport 2003.030. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Twisk, P. Resultaten vleermuiskasten Groote Wiel '00-'03. 't Grootoortje 10 (1): 11-14.
- Twisk, P. Verslag inventarisatie de Vughtse Hoeven 18, 21, 22 en 23 juni '02. 't Grootoortje 10 (1): 17-22.
- Twisk, P. Vleermuisinventarisatie Groote Slink en Beestenveld [Noord- Brabant] 14-16 juni 2002. 't Grootoortje 10 (2): 11-23.
- Twisk, P. Vleermuisbescherming vanuit een ivoren toren. *Zoogdier* 14 (1): 27-29.
- Twisk, P. Jaarverslag 2001 Vleermuiswerkgroep

- Noord-Brabant. Vleermuiswerkgroep VZZ, Nieuwsbrief 15 (1): 5-7.
- Twisk, P. & A. Nijssen. Grootoren in Zundert. 't Grootoortje 10 (1): 22-25.
- Van Den Bogaert, J. Bevers in België [en Nederland, Limburg]. Zoogdier 14 (3): 9-14.
- Verheggen, L. Hazelmuisinventarisatie 2002. Aanvulling verspreidingsonderzoek Gulpdal, Westelijk Geuldal en Plateau van de Bahnerheide. Rapport 2003.19. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Verwoerd, G.W.H. & G.J. Spek. Staken van registratie doet gewond wild ellendig lijden. Het Edelhert 38 (3): 10--14.
- Visscher, G. Boomarter op de kast. Marterpassen 9: 22-23.
- Vlaming, P. Reddingsactie voor vleermuizen in de kerk. Vleermuiswerkgroep VZZ, Nieuwsbrief 15 (3): 12.
- Vlaming, P. Vleermuizen overleven houtwormbestrijding in kerk. Tussen Duin en Dijk 2 (4): 9.
- Vliet, F. van der, S. Bouma & H.W. Waardenburg. Muskusrattenbestrijding in Nederland. Een onderzoek naar optimalisatie van het gebruik van vangmiddelen en van vangststrategieën. Rapport 2003-017. Bureau Waardenburg, Culemborg, Nederland.
- Vliet, F. van der. Nieuwe [vleermuis]winterverblijven in Amsterdam. Vleermuiswerkgroep VZZ, Nieuwsbrief 15 (1): 2-3.
- Vliet, F. van der. Vleermuizen. In: D. de Jong (red.). Het Amsterdamse Bos. Natuur dichtbij de stad: 136-139. Schuyt en Co, Utrecht, Nederland.
- Vuure, C. van. De oeros. Het spoor terug. Rapport 186. Wetenschapswinkel, Wageningen, Nederland.
- Wansink, D. Vleermuizen in bomen langs de Koningsweg te Arnhem. Rapport 2003.040. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Wassink, G. Eerste broedgeval van oehoe *Bubo bubo* in de Achterhoek [predatie op egel]. Limosa 76: 1-10.
- Werkgroep Boomarter Nederland. [Boomarter]onderzoek in 2002 op de terreinen "Natuurmonumenten". Marterpassen 9: 34-39.
- Westerlaak, I. van & G. Stooker. 10 jaar dassen-monitoring in beheerseheid Maasdal. Staatsbosbeheer, Roermond, Nederland.
- Wijsman, H. Veldwaarnemingen in 2002 van de boomarter. Marterpassen 9: 24-29.
- Wijsman, H. Individueel herkenbare boomarters. Marterpassen 9: 46-48.
- Wijsman, H. & J. Reinhold. De boomarter in Flevo-land. De Grauwe Gans 19 (1): 17-19, (3): 6-8.
- Wilgen, A. van. Paargedrag dwergvleermuis in de badkamer. 't Grootoortje 10 (1): 29-30.
- Zelfde, R. van 't. Zichtbaarheid van boomarters. Marterpassen 9: 20-22.
- Zoon, C.P.M. Onderzoek naar de waterspitsmuis in het gebied Stadshagen II (Zwolle). Rapport 2003.25. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.
- Zoon, C.P.M. Onderzoek naar de waterspitsmuis rond bedrijventerrein Hessenpoort (Zwolle). Rapport 2003.26. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem, Nederland.